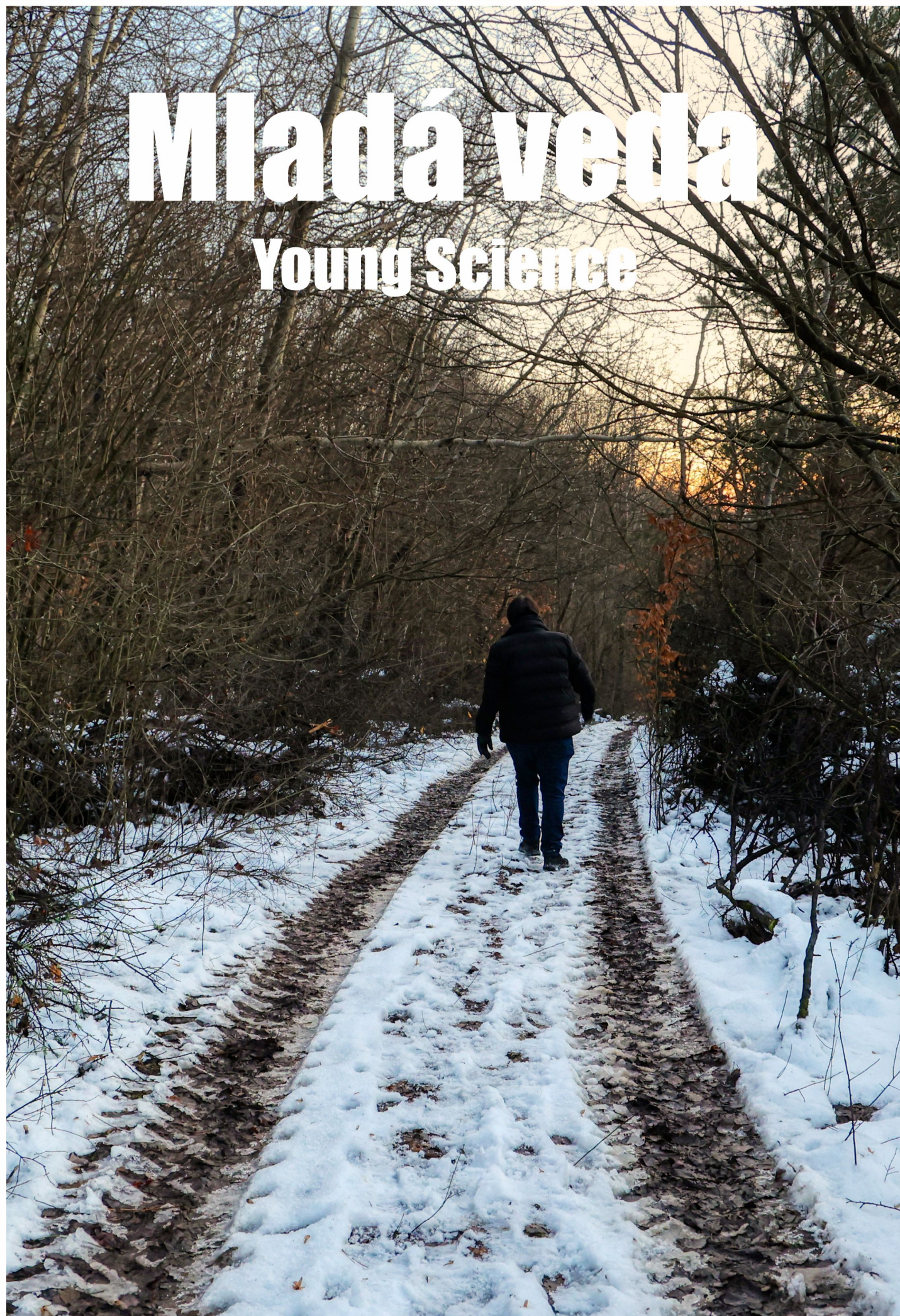

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 5, ročník 11., vydané v decembri 2023

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Zimná prechádzka. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

AKTUÁLNA SANKČNÁ POLITIKA DROGOVÝCH TRESTNÝCH ČINOV

A CURRENT SANCIONING POLICY FOR DOPE CRIMES

Sandra Geschwandtnerová¹

Autorka pôsobí ako interná doktorandka na Katedre trestného práva, Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

The author works as an internal doctoral student at the Department of Criminal Law, Faculty of Law, University of Pavel Jozef Šafárik in Košice.

Abstract

In the beginning of the contribution, I address the theoretical basis of drug crimes. With reference to the previous years, there is almost no amendment of the legal regulation of drug crimes, which means ignoring the needs of application practice. After many years of effort, there is a high potential for drug policy to undergo a certain evolution on the part of the legislator, which would be subsequently reflected in a major amendment to the Criminal Code in the conditions of the Slovak Republic for the future. In the following text of the contribution, I partially analyze a current policy of sanctioning drug crimes and the trend of its future direction.

Key words: dope, sanction, crime, marijuana, trading

Abstrakt

V úvode príspevku sa venujem teoretickým východiskám drogových trestných činov. Novelizácia právnej úpravy drogových trestných činov je s poukazom na minulé roky takmer žiadna, čo predstavuje ignoráciu potrieb aplikačnej praxe. Po dlhoročnej snahe je však vysoký potenciál, aby drogová politika prešla určitou evolúciou zo strany zákonodarcu, čo by bolo následne reflektované vo veľkej novele Trestného zákona v podmienkach Slovenskej republiky pro futuro. V nasledujúcom znení príspevku parciálne analyzujem aktuálnu sankčnú politiku drogových trestných činov a trend jej budúceho smerovania.

Kľúčové slová: Drogy, sankcia, trestný čin, marihuana, obchodovanie

Úvod

Kriminalita predstavuje fenomén, s ktorým sa ľudstvo stretáva už od počiatku svojich dejín. Táto činnosť negatívne ovplyvňuje nielen kvalitu života jedinca, ale aj celej spoločnosti. Problematika omamných a psychotropných látok (hovorovo „drog“) a sankcie s nimi

---

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Sandra Geschwandtnerová, Katedra trestného práva, Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kováčska 26, 040 75 Košice
E-mail: sandra.geschwandtnerova@student.upjs.sk

súvisiace sú stredobodom pozornosti zo strany odborníkov z rôznych vedných odborov, ale aj laikov už niekoľko desiatok rokov. Vplyv na nelegálny obchod s omamnými a psychotropnými látkami má najmä činnosť orgánov presadzujúcich právo, ich moc a rýchlosť presadzovania legislatívnych úprav, kúpyschopnosť obyvateľstva, veková štruktúra obyvateľstva, úroveň vzdelania a zároveň dostupné informačné a telekomunikačné technológie. V súvislosti s ochorením COVID – 19 bol trh s omamnými a psychotropnými látkami ovplyvnený aj obmedzujúcimi opatreniami súvisiacimi s núdzovým stavom vyhláseným v roku 2020 v podmienkach Slovenskej republiky.

Nutnosť zaoberať sa drogovou problematikou vyplýva zo súčasných trendov prevládajúcich v Slovenskej republike, ktorými sú na jednej strane rozširovanie sortimentu nelegálnych drog, nárast počtu ľudí užívajúcich drogy a drogovu závislých, pokles vekovej hranice prvého kontaktu s drogami a zníženie vekového priemeru užívateľov drog a drogovu závislých. Na strane druhej ide najmä o neefektívnu represiu a ukladanie drakonických trestov vo vzťahu k páchatelom drogových trestných činov.

V úvode konštatujeme, že vo všeobecnosti novelizácia v oblasti drogových trestných činov je neobvyklá a nereflektuje potreby aplikačnej praxe a dynamický vývoj spoločnosti. Tomu svedčí aj fakt, že od platnosti a účinnosti súčasného zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Trestný zákon“ alebo „TZ“) neboli ustanovenia týkajúce sa drogových trestných činov takmer vôbec novelizované. Parciálnu zmenu priniesla až novelizácia Trestného zákona, účinná od 1.mája 2022, ktorá depenalizovala niektoré drogové trestné činy.

Teoretické východiská drobovej kriminality

Z historického hľadiska (19. a 20. storočie) možno rozlíšiť tri obdobia šírenia a zneužívania drog:

1. Prvé obdobie datujeme približne do roku 1960, kedy bola drogová problematika považovaná za *odborný problém*, ktorým sa zaoberali špecializovaní odborníci. V oblasti represie trestnej činnosti šlo o kriminalistov a v oblasti liečenia závislostí šlo o lekárov psychiatrov.
2. Druhé obdobie datujeme do rozmedzia rokov 1960 až 1990, kedy sa stali drogy *spoločenským problémom* prevažne vo vyspelých krajinách, ktorý súvisel so sociálnou stratifikáciou obyvateľstva. Signifikantnosť tohto obdobia je daná skutočnosťou, že v USA a v západnej Európe došlo v týchto oblastiach k nárastu užívania drog s vážnymi zdravotnými a sociálnymi dôsledkami u konzumentov, čo bolo reflektované v kvalitatívnych zmenách a prístupoch drogových politik. V tomto období Československo nebolo lukratívnou krajinou pre obchod s drogami, preto bolo prevažne len tranzitnou krajinou.
3. Tretie obdobie datujeme po roku 1990, v ktorom je drogová problematika považovaná za *globálny problém*. V tomto období nastal nárast drobovej kriminality, ktorý súvisel so zmenou režimu v Československu a prevládajúci bol obchod s heroínom.²

---

² Pozri bližšie HUPKOVÁ I. – NEŠPOR, K. et al., 2006. *Drogy - spoločenský problém*. 14. časť. Bratislava : Národné osvetové centrum. s. 8. ISBN 80-7121-267-9.

V nadväznosti na tretie obdobie šírenia a zneužívania drog, ako globálneho problému, ktoré je reflektované aj v súčasnosti, si kladieme za cieľ poukázať na príčiny, ktoré k tomu viedli. Drogová problematika ovplyvňuje prakticky všetky krajiny sveta, kde každá krajina zohráva určitú úlohu. Rozlišujeme krajiny producentské, tranzitné a spotrebiteľské. Európa je dôležitým trhom pre drogy. V dovoze sú najvýznamnejšími oblasťami Južná Amerika, Čína, Severná Afrika a západná Ázia. Slovenskú republiku možno považovať prevažne za spotrebiteľskú krajinu, pričom tranzit cez naše územie či miestna produkcia každým rokom taktiež stúpa. Tento globálny problém však nie je možné riešiť len na jednom mieste a jedným prístupom. Vyžaduje si medziodborovú, medzirezortnú a medzinárodnú spoluprácu.

Problematica drogových trestných činov je interdisciplinárna, nakoľko zasahuje do viacerých vedných disciplín, ktorými sú toxikológia³, kriminológia⁴, právo aj sociológia⁵. Právna terminológia so zreteľom na našu oblasť skúmania používa pojem omamná a psychotropná látka, jed alebo prekursor. Ústredným pojmom drogových trestných činov je pojem návyková látka (hovorovo droga). V roku 1969 definovala Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) pojem droga ako akúkoľvek látku, ktorá je schopná po zavedení do organizmu meniť jednu alebo viacero jeho funkcií. Drogy môžeme chápať v širšom a užšom slova zmysle. Drogy v užšom slova zmysle sú širokou verejnosťou chápané iba ako omamné a psychotropné látky. Medzi drogy v širšom slova zmysle patrí aj alkohol a tabak.⁶ Náš Trestný zákon pojem droga nedefinuje, hoci ho používa v prípade pomenovania § 135 TZ, ktorého názov znie „prechovávanie drog pre vlastnú potrebu.“ Z dikcie uvedeného ustanovenia vyplýva jednoznačný záver, že zákon pod pojmom droga rozumie omamné látky a psychotropné látky, jedy a prekursor, nakoľko v samotnom legálnom znení uvedeného paragrafu zákonodarca nepoužíva pojem droga, ako je to v názve paragrafu, ale pracuje s pojmom omamná látka a psychotropná látka, jed alebo prekursor.

Trestný zákon naopak obsahuje demonštratívne vymedzenie návykových látok v § 130 ods. 5 TZ, pod ktorými rozumie alkohol, omamné látky, psychotropné látky a ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka, jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti, alebo sociálne správanie.

Omamnou látkou sa rozumie látka vyvolávajúca návyk a psychickú a fyzickú závislosť ľudí charakterizovanú zmenami správania sa so závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami, na ktoré sa vzťahuje medzinárodný dohovor, ktorým je Slovenská republika viazaná.⁷ Za psychotropnú látku sa považuje látka ovplyvňujúca stav ľudskej psychiky pôsobením na centrálny nervový systém s menej závažnými zdravotnými a

³ Toxikológia je multidisciplinárnu vedu, ktorá skúma negatívny a bezprostredný vplyv chemických zlúčenín na živé organizmy .

⁴ Kriminológia je vedná disciplína, ktorá sa zaoberá trestnou činnosťou a to morfológiou zločinnosti, etiológiou zločinnosti a jej profylaxiou.

⁵ Sociológia je vedou zaoberajúcou sa spoločenskými subjektmi, spoločenskými procesmi a vzťahmi medzi nimi.

⁶ ŠISER, A. – ŠOLTÉS, V. – KUBÁS, J., 2016. *Crime prevention in to the education process at high schools*. In: EDUKEARN16 : 8th international conference on Education and new learning technologies. Barcelona : IATED Academy. s. 5803-5808. ISBN: 978-84-608-8860-4.

⁷ Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 47/1965 Zb. v znení oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 458/1991 Zb.).

psychosociálnymi následkami, na ktoré sa vzťahuje medzinárodný dohovor, ktorým je Slovenská republika viazaná.⁸ Vymedzenie jednotlivých druhov omamných a psychotropných látok a ich výpočet je obsahom zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších právnych predpisov, v ktorom sú jednotlivé omamné a psychotropné látky zaradené podľa svojich účinkov do troch skupín tvoriacich prílohy uvedeného zákona.

Zároveň aj drogovú kriminalitu vieme klasifikovať podľa širšieho a užšieho slova zmyslu. Hovoriac o drogovej kriminalite v užšom slova zmysle, ide o trestnú činnosť spočívajúcu v nedovolenom zaobchádzaní s omamnými a psychotropnými látkami. Hovoriac o drogovej kriminalite v širšom slova zmysle, ide o trestnú činnosť :

1. s cieľom získať drogy alebo finančné prostriedky na ich zaobstaranie (tu možno hovoriť prevažne o majetkovej kriminalite)
2. spáchanú pod vplyvom drogy (napr. trestný čin opilstva podľa § 363 TZ)
3. nasmerovanú k šíreniu toxikománie (zvádžanie, podpora alebo iné podnecovanie na zneužívanie návykovej látky inej než alkohol podľa § 174 TZ)
4. páchanú na toxikomantoch (široká skupina trestných činov, kde sú obeťami drogovu závislé osoby, prevažne ide o trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti)⁹

Vzhľadom na uvedené upriamujeme pozornosť aj na primárnu a sekundárnu drogovú kriminalitu. Primárna drogová kriminalita spočíva v protiprávnom konaní, ktoré napĺňa znaky niektorej skutkovej podstaty trestného činu právne upraveného v Trestnom zákone. Sekundárna drogová kriminalita zahŕňa trestné činy, ktoré sú páchané v súvislosti s ich užívaním a nakladaním s nimi.

Z hľadiska systematiky Trestného zákona sú drogové trestné činy legálne upravené v prvej hlave, v treťom diely osobitnej časti Trestného zákona s názvom „ trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie “. V zmysle Trestného zákona subsumujeme pod drogovú kriminalitu *trestný čin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (§ 171 – § 173 TZ) a trestný čin šírenia toxikománie (§ 174 TZ)*. Prechovávanie drog pre vlastnú potrebu je obsahom § 171, § 172 ods. 1, 2, 3 TZ (či už ide o prechovávanie rastliny rodu konopa alebo iných omamných alebo psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov). Obsahom § 172 ods. 4 a nasl. TZ je obchodovanie s drogami a naopak obsahom § 173 TZ je podpora výroby drog. Prof. Dianiška medzi drogovú kriminalitu zaraďuje aj trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky (§ 289 TZ) a trestný čin opilstva (§ 363 TZ).¹⁰

⁸ Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 62/1989 Zb.).

⁹ VÁLKOVÁ, H. a kol., 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck. ISBN 978–80–7400-429-2.

¹⁰ DIANIŠKA, G. a kol., 2009. *Kriminológia*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. s. 204. ISBN 9788073801984.

Aktuálna sankčná politika a jej smerovanie

Drogová problematika podlieha zmenám a vývoju, ako aj iné oblasti nášho života. V minulosti spoločnosť čelila heroínovej epidémii, s čím súvisela sociálna exklúzia drogových závislých. V tom období prevládalo represívne chápanie a vnímanie drogových závislých, kde prioritou bolo znižovanie ponuky drog na trhu, kriminalizácia drogových závislých a boj proti organizovanému zločinu.

V súčasnosti sa do popredia dostávajú nielen represívne, ale aj preventívne a terapeutické opatrenia s cieľom chrániť a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie a zabezpečiť multidisciplinárny, vyvážený, na faktoch založený prístup k drogovým problémom.

Z dlhodobého hľadiska má dynamika drogových trestných činov v Slovenskej republike stúpajúcu tendenciu.¹¹ Z 8 trestných činov na 100 000 obyvateľov (1999) sme sa dostali na hranicu 1 500 trestných činov na 100 000 obyvateľov (2019). Z hľadiska štruktúry drogových kriminalít prevláda neoprávnené prechovávanie omamných a psychotropných látok pre vlastnú potrebu oproti neoprávnenej výrobe a obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami. Najbežnejšie užívanou nelegálnou látkou u populácie bez ohľadu na vek je marihuana, ktorú už takmer tretina mladých ľudí vyskúšala.¹² Do 30. apríla 2022 bolo neoprávnené prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekursoru pre vlastnú potrebu sankcionované odňatím slobody až na tri roky a v prípade väčšieho množstva takej látky odňatím slobody až na päť rokov. Vlastnou potrebou sa rozumie neoprávnená držba omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekursoru po akúkoľvek dobu v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu. Obvyklú jednorazovú dávku legálnej upravenú nemáme, ale vieme ju vyvodiť z rozhodovacej praxe súdov a predstavuje približne 0,5 g marihuany.¹³ Množstvo látky, ktorá je považovaná za jednorazovú dávku určuje znalec Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Slovenskej republiky.

Väčším množstvom sa rozumie najviac desaťnásobok obvykle jednorazovej dávky na použitie a to pre osobnú spotrebu. S účinnosťou od 1. mája 2022 došlo k novelizácii Trestného zákona, *in concreto* zákonom, ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 105/2022. Zákonodarcovia však nesiahali po komplexnej revízii drogových trestných činov. Napriek tomu nastala zmena v predmetnej oblasti, ktorá je lepšia než vtedajší *status quo*.

Vyššie uvedené trestné sadzby ostali po novelizácii Trestného zákona zachované vo vzťahu k omamným látkam, psychotropným látkam, jedom alebo prekursorom s výnimkou rastliny z rodu konopa. V prípade naplnenia skutkovej podstaty trestného činu prechovávanie rastliny z rodu konopa v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre vlastnú potrebu, je v súčasnosti horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody neprevyšujúca jeden rok. Miernejšia trestná sadzba trestu

¹¹ Štatistika kriminality v Slovenskej republike. Ministerstvo vnútra. Dostupné na : <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>.

¹² Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť, Správa o drogách, 2019, s. 7, 8, [online]. [cit. 2023.03.20]. Dostupné na : <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11351/CDR2019-Slovakia-sk-version.pdf>.

¹³ Vid' Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 08. novembra 2016, sp. zn. 3To/104/2016, Uznesenie NS SR zo dňa 25. apríla 2017, sp. zn. 2 Tdo 53/2016.

odňatia slobody platí aj pre prechovávanie najviac desaťnásobku obvykle jednorazovej dávky rastliny z rodu konopa na použitie, a to pre vlastnú potrebu, ktorá predstavuje dva roky.

Prechodné ustanovenie vložené do Trestného zákona ako § 438j umožňuje súdu pomerne skrátiť aj bez návrhu trest uložený pred 1. májom 2022, a to v prípade páchatel'ov odsúdených podľa § 171 a § 172 TZ po zmene znenia skutkových podstat a výšky trestných sadzieb. Je potrebné uviesť, že prechodné ustanovenie je spojením hmotnoprávnej ako aj procesnej normy a jeho cieľom je odstrániť tvrdosť zákona pri ukladaní trestov. Procesné hľadisko vymedzuje prechodné ustanovenie podľa § 438j TZ poslednou vetou, ktorá znie „O pomernom skrátaní trestu rozhoduje súd, v obvode ktorého sa trest odňatia slobody vykonáva, a to aj bez návrhu“. Z hľadiska legislatívnej úpravy mala byť dotknutá veta prechodného ustanovenia podľa nášho názoru obsahom Trestného poriadku, ako je to v prípade vykonávacieho konania ostatných druhov trestov a ochranných opatrení.¹⁴ Skutočnosť, že o pomernom skrátaní uloženého trestu odňatia slobody bude rozhodovať súd, v obvode ktorého sa trest odňatia slobody vykonáva je pre prax prínosom, nakoľko v aplikačnej praxi môžu nastať situácie súbehu návrhu odsúdeného na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody s návrhom na pomerné skrátanie trestu odňatia slobody podľa prechodného ustanovenia. V demonštrovanom prípade bude rozhodovať jeden súd, prípadne aj jedným rozhodnutím. V prípade súbehu dotknutých dvoch návrhov odsúdeného by malo mať prednosť rozhodovanie súdu podľa prechodného ustanovenia v tom smere, že *a priori* súd rozhodne o tom, či pôvodne uložený trest odňatia slobody neskráti, nakoľko v prípade kladného rozhodnutia už rozhodovanie o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody môže byť irelevantné.

Gramatickým a logickým výkladom prechodného ustanovenia máme za to, že prechodné ustanovenie sa týka iba nepodmienených trestov odňatia slobody a prípadov, ak sa v čase rozhodovania súdu odsúdený ešte vo výkone trestu odňatia slobody nachádza.

Novelizácia so sebou priniesla aj zavedenie inštitútu podmieneného upustenia od potrestania podľa § 40a TZ pri páchatel'och prečinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 ods. 1 TZ alebo § 171 ods. 2 TZ. Cieľom inštitútu podmieneného upustenia od potrestania je prevencia prechovávateľ'ov omamnej alebo psychotropnej látky z rastlín rodu konopa pre vlastnú potrebu v prípade, ak tieto osoby budú súhlasiť *in concreto* s uložením ochranného liečenia podľa § 73 TZ. V prípade prechovávateľ'ov iných omamných a psychotropných látok, ako látky z rodu konopa, ostáva zachovaný doterajší právny stav. Zároveň je páchatel'om dotknutých trestných činov ustanovená skúšobná doba podmieneného upustenia od potrestania, ktorú určuje súd s maximálnou dĺžkou trvania dva roky. Ak sa odsúdený počas trvania skúšobnej doby neosvedčí, t. j. poruší podmienky ochranného liečenia, súd rozhodne o uložení trestu podľa § 171 ods. 1 TZ alebo § 171 ods. 2 TZ. V opačnom prípade súd vysloví, že sa odsúdený osvedčil.¹⁵

¹⁴ Vid' 4. časť zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších právnych predpisov.

¹⁵ Dôvodová správa k návrhu novely Trestného zákona. [online]. [cit. 2023.04.11]. Dostupné na : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/105/20220501>.

Zmena sa dotkla aj rozšírenia podmienok ukladania ochranného opatrenia, ktorým je ochranné liečenie, ako alternatíva vo vzťahu k trestu odňatia slobody. Zavedená bola nová podmieňujúca podmienka fakultatívneho ukladania ochranného liečenia podľa § 73 ods. 2 písm. d) TZ, podľa ktorého súd môže uložiť ochranné liečenie aj vtedy, ak páchatel' spáchal trestný čin pod vplyvom návykovej látky alebo v súvislosti s jej užívaním. Dôvodová správa nesprávne uvádza § 40 ods. 2 TZ, ako inštitút podmiennečného upustenia od potrestania, nakoľko avizovaný inštitút je novovytvoreným inštitútom upraveným v § 40a TZ. Uloženie ochranného liečenia podmieneného súhlasom páchatel'a predstavuje osobitnú úpravu, ktorá sa viaže výlučne na páchatel'ov trestných činov podľa § 171 ods. 1 TZ alebo § 171 ods. 2 TZ. Vzhľadom na uvedené sa súhlas páchatel'a vyžaduje len v prípade páchatel'ov trestných činov súvisiacich s látkou z rodu konopa, pričom v prípade iných omamných a psychotropných látok ostáva zachovaný doterajší právny stav. Na možnosť uložiť ochranné liečenie popri podmiennečnom upustení od potrestania podľa § 40a TZ nepamätá § 73 ods. 5 TZ, podľa ktorého možno uložiť ochranné liečenie aj popri treste alebo pri upustení od potrestania.

Je nevyhnutné doplniť, že k páchatel'ovi, ktorý užíva návykovú látku a spáchal trestný čin pod jej vplyvom alebo v súvislosti s jej užívaním sa viaže inštitút ukončenia ochranného liečenia upravený v § 74 ods. 2 TZ. Jeho obsahom je viazanosť ukončenia ochranného liečenia na situáciu, ak sa počas jeho výkonu zistí, že jeho účel nemožno dosiahnuť. Účelom novej právnej úpravy je dosiahnuť stav, aby sa v zariadeniach zdravotnej starostlivosti (najmä v ústavnej forme) poskytovala starostlivosť len páchatel'om, ktorí majú pozitívny postoj k liečbe.¹⁶

Drogová trestná činnosť je najrozšírenejšou oblasťou neprimeraného trestného postihu, ktorej tresty boli donedávna považované za drakonické. Svedčia o tom aj štatistické údaje znázorňujúce neustály rast predmetnej kriminality. Vzhľadom na uvedené máme za to, že príliš striktná právna úprava nereflektuje účel trestu, ktorý sa má dosiahnuť z pohľadu individuálnej a generálnej prevencie. Prechovávanie látky menej škodlivej (marihuana) ako alkohol má negatívny dopad na život páchatel'a v osobnom či pracovnom vzťahu a preto postihnutie páchatel'a najkrajnejším prostriedkom, ktoré nám právo poskytuje nie je na mieste. Je potrebné poukázať aj na vysokú zaťaženosť personálnych zložiek celého trestného systému Slovenskej republiky. V rokoch 2018 až 2020 bolo právoplatne odsúdených za prechovávanie omamnej a psychotropnej látky (zahŕňajúc marihuanu) 1722 osôb, pričom každý druhý z nich bol odsúdený práve za prechovávanie marihuany.¹⁷

Podkladom k zavedeniu zmien a k zmierneniu zákonov v našich podmienkach je právna úprava Českej republiky, ku ktorej má náš právny poriadok najbližšie. Česká právna úprava poukazuje na to, že nie je nevyhnutné využívať striktnu represiu s výhradným ukladaním trestu odňatia slobody napríklad vo vzťahu k prechovávaniu marihuany. Dodnes uplatňované stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky ovplyvnilo rozhodovaciu prax súdnych autorít Českej republiky.¹⁸ Vplyvom prehodnotenia spoločenskej

¹⁶ FERENČÍKOVÁ, S., 2022. *Ochrana spoločnosti trestnými sankčnými prostriedkami*. Košické dni trestného práva. Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Košice. s. 226. ISBN 978-80-574-0168-1 (e-publikácia).

¹⁷ Ako rozhodujú sudy pri prechovávaní marihuany pre vlastnú potrebu? Komentár. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2021. s. 2.

¹⁸ Stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky, zo dňa 13.3.2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.

škodlivosti držby omamných a psychotropných látok v množstve menšom ako malom (v prípade marihuany ide o množstvo do 10 g) už obdobné situácie nie sú posudzované normami trestného práva, ale normami správneho práva, v zmysle zachovania subsidiarity trestnej represie.

Striktnosť a takmer „absolútnu nemennosť“ právnej úpravy predstavuje aj výpočet omamných a psychotropných látok v zmysle osobitného právneho predpisu.¹⁹ Do druhej skupiny psychotropných látok v podmienkach Slovenskej republiky bolo donedávna zaradené aj CBD.²⁰ Táto látka však nie je v zozname omamných látok v zmysle Jednotného dohovoru OSN o omamných látkach z roku 1961 a ani v zozname psychotropných látok podľa Dohovoru o psychotropných látkach z roku 1971. Európske monitorovacie centrum pre drogy dokonca uvádza, že CBD nie je psychoaktívnou látkou, ale látkou liečivého charakteru s bežnou dostupnosťou na európskom trhu v produktoch.²¹ Z členských štátov Európskej únie bola na zozname psychotropných látok iba v Slovenskej republike a to od 1.12.2011, čo v aplikačnej praxi spôsobovalo problémy. Prelom nastal až po desiatich rokoch a to prijatím zákona č. 124/2021 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, v dôsledku ktorého je CBD už legálne aj v podmienkach Slovenskej republiky.

V zmysle Správy o stave a vývoji drogovej scény na území Slovenskej republiky za rok 2021 k najčastejšie zneužívaným omamným a psychotropným látkam v sledovanom období (rok 2013 – 2020) patrili marihuana a metamfetamín. Je potrebné zdôrazniť, že ide o dlhodobu sledovaný záujem zo strany páchatel'ov a konzumentov týchto drog, o čom svedčia aj zaistené množstvá uskutočnené represívnymi zločkami. V súčasnosti sa počet užívateľ'ov marihuany v Slovenskej republike vo veku 15 až 35 rokov odhaduje na 3 – 12 % a približne 1 – 4 % užívateľ'ov užívajú marihuanu dennodenne. Právne predpisy sa však v tejto oblasti nemenia. Vo vybraných oblastiach, ktoré sú charakteristické vyššou mierou zamestnanosti a vyšším priemerným príjmom sa prejavil stúpajúci záujem o kokaín. Obchodovanie s nim bolo aktivitou organizovaných skupín a zriedka aj menších skupín jednotlivcov užívajúcich kokaín.

Zneužívanie drog a obchodovanie s nimi je celosvetový problém. Nelegálny trh s drogami má svoju stranu ponuky a dopytu, ktoré sú nerozlučne späté a preto kým existuje ponuka, existuje aj dopyt a platí to aj naopak. Znižovanie ponuky drog znamená ich menšiu dostupnosť a zároveň sťažený prístup k nim. So znižovaním ponuky súvisí zákonná represia, ktorá sa snaží eliminovať trestnú činnosť v produkcii, tranzite a obchode. Ide o záležitosť legislatívy, polície či súdnictva. Pri znižovaní dopytu po drogách je nevyhnutné urobiť všetko pre to, aby sa znížil záujem o konzumáciu drog. So znižovaním dopytu súvisí prevencia, ktorá sa deje napríklad prostredníctvom preventívnych a edukačných programov či masovokomunikačných prostriedkov.

---

¹⁹ Zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších právnych predpisov.

²⁰ CBD a THC sú najdôležitejšími farmakologickými zložkami konopy. Doktor Grotenhermen tvrdí, že CBD nevyvoláva žiadne psychické účinky a vplýva na ľudský organizmus protizápalovo, upokojujúcim spôsobom či protiepilepticky.

²¹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Cannabis legislation in Europe. Luxembourg: an overview, Publications Office of the European Union, 2017. s. 6-7.

V rámci prevencie drogovej kriminality v podmienkach Slovenskej republiky sú stanovené priority, ktoré vymedzuje Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021- 2025 s výhľadom do roku 2030, ktorej hlavnými prioritami sú zníženie ponuky drog, zabezpečenie bezpečnosti, zníženie dopytu po drogách, zabezpečenie služieb v oblasti prevencie, liečby a starostlivosti, riešenie škôd súvisiacich s drogami a podobne.²²

Doplňujúce návrhy vo vzťahu k aktuálnej sankčnej politike drogových trestných činov

Neurčité zákonné vymedzenie skutkových podstát drogových trestných činov je reflektované v ich dlhodobej konfrontácii s negatívnymi interpretačnými a aplikačnými problémami. Vzhľadom na uvedené je právna úprava *de lege lata* v priamom rozpore s fundamentálnym princípom právneho štátu, ktorým je princíp zákonnosti s poukazom na zákonnú požiadavku *nullum crimen sine lege* (nieť trestného činu bez jasného, presného a určitého vymedzenia podmienok trestnej zodpovednosti v zákone). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval nesúlad neurčitej trestno – hmotnoprávnej úpravy s Ústavou Slovenskej republiky.²³ Odstránenie neurčitosti trestno – hmotnoprávnej úpravy by bolo možné dosiahnuť vypustením pojmu „obvyklá jednorazová dávka“, teda celého § 135 ods. 1, ods. 2 TZ. Legálnu úpravu obvykle jednorazovej dávky nemáme, preto je vyvodzovaná len v rozhodovacej praxe súdov. Naopak preferujeme zavedenie nového pojmu nepatrného množstva omamnej alebo psychotropnej látky, ktoré by primárne vychádzalo zo stanovenia jej hmotnosti alebo počtu kusov hmotného substrátu (tablety, papieriky), ak je držba a užívanie tejto látky bežná v takejto forme. Hmotnostný limit pre vymedzenie nepatrného množstva omamných a psychotropných látok navrhujeme na množstvo dva gramy. Ak v prípade držby omamnej látky alebo psychotropnej látky nedôjde k prekročeniu hmotnostného limitu alebo limitu daného počtom pre určenie nepatrného množstva, Kriminalistický a expertízny ústav Policajného Zboru nebude vykonávať dodatočné skúmanie, pretože pri danom množstve zaistenej drogy sa nedá dôvodne predpokladať, že by množstvo účinnej látky v zaistenej omamnej alebo psychotropnej látke bolo takého rozsahu, že by bolo nevyhnutné páchatel'a sankcionovať v rovine trestného práva v zmysle subsidiarity trestnoprávnej ochrany. Naopak, ak množstvo zaistenej omamnej alebo psychotropnej látky presiahne hodnotu nepatrného množstva Kriminalistický a expertízny ústav Policajného Zboru vykoná detailnejšie skúmanie, aby dokázal určiť konkrétne množstvo zaisteného materiálu vyplývajúce z kvalifikovaných skutkových podstát trestných činov podľa § 171 až § 173 Trestného zákona. Snahy o zmeny v sankčnej politike drogových trestných činov boli predmetom novely Trestného zákona predloženej do Národnej rady Slovenskej republiky, č. tlače 1528, ktorá však neprešla riadnym legislatívnym konaním a nebola preto v zákonodarnom zbore Slovenskej republiky prerokovaná.

Podľa nášho názoru je stanovenie nepatrného množstva a jeho jednotlivých násobkov v intenciách vyššie zmieneného návrhu novely Trestného zákona, ktoré sa riadi metodikou výpočtov zmätočné a až samotná aplikačná prax by priniesla úsudok či navrhované zmeny boli na mieste. Nami navrhované nepatrné množstvo omamných a psychotropných látok

²² Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030, [online]. [cit. 2023.05.12]. Dostupné na : <https://www.health.gov.sk/?protidrogova-politika>

²³ napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL ÚS 5/2017 z 9. januára 2019.

považujeme za racionálne aj vzhľadom na štatistiky a aplikačnú prax parciálne analyzovanú v predkladanom príspevku. Nové ustanovenie dopĺňujúce § 135 Trestného zákona má ambíciu reflektovať zavedenie nepatrného množstva omamnej a psychotropnej látky ako kvantitatívneho kritéria determinujúceho rozsah drogového trestného činu a jeho násobkov parciálne aj v intenciách § 135d Trestného zákona, navrhovaného vo vzťahu k neprerokovanej novele Trestného zákona.²⁴

Simultánne je však nevyhnutné odlišiť neoprávnené prechovávanie omamnej a psychotropnej látky, pod ktoré patrí neoprávnená držba omamnej látky, alebo psychotropnej látky, ak nie sú určené na ďalšiu distribúciu od samotného obchodovania s omamnými a psychotropnými látkami, drogovými prekurzormi a predmetmi určenými na ich výrobu. Považujeme za potrebné a vhodné odlišovať užívateľov omamných a psychotropných látok od tzv. „dílerov“, ktorý dosahujú majetkový prospech touto činnosťou nelegálnym spôsobom.²⁵ Na užívateľov omamných a psychotropných látok sa primárne vzťahuje ustanovenie § 171 ods. 1 TZ, pričom navrhujeme, aby tejto kategórii páchatel'ov súd nemohol ukladať trest odňatia slobody, ak nedošlo k opakovanému spáchaniu tohto trestného činu v rámci posledných 24 mesiacov, avšak naopak im mohol byť uložený len iný trest nespojený s odňatím slobody.

Nestotožňujeme sa ani so žiadnou formou odstránenia diferenciácie, ktorá bola právom zavedená s účinnosťou od 1. mája 2022, a to medzi neoprávnenou výrobou a neoprávneným obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami z rastliny rodu konopa a neoprávnenou výrobou a neoprávneným obchodovaním s inými omamnými a psychotropnými látkami mimo rodu konopa. Spojením omamných a psychotropných látok z rastliny rodu konopa a ostatných omamných a psychotropných látok sa opätovne zavedie neproporcionálny trestný postih páchatel'ov dotknutých drogových trestných činov.

Záver

V posledných rokoch zaznievali čoraz viac ohlasy smerujúce k prehodnoteniu a k náležitej právnej úprave drogovej politiky zo strany zákonodarcu, čo nás neprekvapuje vzhľadom na slovenskú trestnoprávnu úpravu drogových trestných činov, ktorá je primárne orientovaná na represívne pôsobenie na držiteľov drog. Poukazujeme na skutočnosť, že potenciálnych páchatel'ov neodrádza prísna právna úprava od páchania tohto druhu trestnej činnosti, o čom svedčia aj štatistické údaje Ministerstva vnútra a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. S účinnosťou od 1. mája 2022 sa po dlhoročnej snahe dosiahol stav zmiernenia vybraných trestných sadzieb drogových trestných činov, čo však z nášho pohľadu problematiku vyriešilo len rámcovo.

Ak bude naďalej Slovenská republika reagovať na potreby aplikačnej praxe po uplynutí značnej doby, ako bolo v príspevku už naznačené, trend a smerovanie drogovej kriminality do najbližšej budúcnosti bude:

- Pokračovanie v zvyšovaní konzumácie marihuany a metamfetamínu

---

²⁴ Parlamentná tlač 1528. [online]. [cit. 2023.05.12]. Dostupné na : <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1528>.

²⁵ Parlamentná tlač 1528. [online]. [cit. 2023.05.12]. Dostupné na : <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1528>.

- Zvyšovanie záujmu niektorých skupín obyvateľov o zmenu legislatívy v oblasti omamných a psychotropných látok
- Obchodovanie s drogami cez internet pomocou virtuálnych mien ako platobného prostriedku

Aplikácia zásady subsidiarity trestnoprávnej represie a sankcionovanie v rovine správneho práva je pri vybraných konaniach vo vzťahu k drogovej kriminalite na mieste s cieľom odstránenia viacerých negatív, ktoré so sebou prináša využitie trestnoprávných prostriedkov ochrany. V uvedenom kontexte máme na mysli nadmernú zaťaženosť represívnych zložiek aj pri menej závažných konaniach, zápis do registra trestov a podobne. Je preukázané, že čiastočná dekriminalizácia, konkrétne marihuany, vo vybraných krajinách (Portugalsko, Holandsko, Česká republika) viedla k zníženiu kriminality, čím mala liberalizácia legislatívy svoje opodstatnenie. Zastávame názor, že „vojna proti drogám“ sa vyhrať nedá, obzvlášť pri nami spomínanej marihuane, ktorá má potenciál dokonca v medicíne a pre rekreačných užívateľov je ďaleko menej škodlivá ako legálne dostupný alkohol.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. JUDr. Simona Ferenčíková, PhD.*

Použitá literatúra

1. Ako rozhodujú súdy pri prechovávaní marihuany pre vlastnú potrebu? Komentár. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2021.
2. DIANIŠKA, G. a kol., 2009. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 326 s. ISBN 9788073801984.
3. Dôvodová správa k návrhu novely Trestného zákona. [online]. [cit. 2023.04.11]. Dostupné na : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/105/20220501>.
4. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Cannabis legislation in Europe. Luxembourg: an overview, Publications Office of the European Union, 2017.
5. Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť, Správa o drogách, 2019, s. 7, 8, [online]. [cit. 2023.03.20]. Dostupné na : <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11351/CDR2019-Slovakia-sk-version.pdf>.
6. FERENČIKOVÁ, S., 2022. *Ochrana spoločnosti trestnými sankčnými prostriedkami*. Košické dni trestného práva. Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Košice. s. 220 - 241. ISBN 978-80-574-0168-1 (e-publikácia).
7. GROTHENHERMEN, F., 2009. *Konopí jako lék*. Olomouc: Fontána, 47 s.
8. HUPKOVÁ I. – NEŠPOR, K. et al., 2006. *Drogy - spoločenský problém*. 14. časť. Bratislava: Národné osvetové centrum. 44 s. ISBN 80-7121-267-9.
9. Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021- 2025 s výhľadom do roku 2030, [online]. [cit. 2023.05.12]. Dostupné na : <https://www.health.gov.sk/?protidrogova-politika>.
10. Parlamentná tlač 1528. [online]. [cit. 2023.05.12]. Dostupné na : <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1528>.
11. Správa o stave a vývoji drogovej scény na území Slovenskej republiky za rok 2021.
12. ŠISER, A. – ŠOLTÉS, V. – KUBÁS, J., 2016. *Crime prevention in to the education process at high schools*. In: EDUKEARN16 : 8th international conference on Education and new learning techonologies. Barcelona : IATED Academy. s. 5803-5808. ISBN: 978-84-608-8860-4.

13. ŠOLTĚS, V., 2022. *Prevenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti v regiónoch Slovenska*. Žilina : EDIS – vydavateľstvo UNIZA. 152 s. ISBN 978-80-554-1889-6.
14. Štatistika kriminality v Slovenskej republike. Ministerstvo vnútra. Dostupné na : <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-xml>.
15. VÁLKOVÁ, H. a kol., 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck. 636 s. ISBN 978–80–7400–429–2.
16. Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 62/1989 Zb.).
17. Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 47/1965 Zb. v znení oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 458/1991 Zb.).
18. Zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších právnych predpisov.
19. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších právnych predpisov.
20. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších právnych predpisov.
21. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL ÚS 5/2017 z 9. januára 2019.
22. Stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky, zo dňa 13.3.2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.
23. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 08. novembra 2016, sp. zn. 3To/104/2016.
24. Uznesenie NS SR zo dňa 25. apríla 2017, sp. zn. 2 Tdo 53/2016.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189